

Хуліган в Мистецькому Арсеналі

Мандрівка Акрізь Азахід Сонця Аліч

Театральний режисер та автор перформансів Пітер Кант (Лондон/Берлін) працює на міжнародному рівні, ставить міждисциплінарні перформанси. Часто вони розробляються під конкретну локацію та є іммерсивними, таким чином утворюється простір для зустрічей між митцями, місцевими спільнотами та глядачами. Йому цікавий культурний обмін, у своїй творчості він діє на подолання мовних, мистецьких та культурних кордонів. У Великій Британії поставив такі вистави як «Ненароджені в Америці» / *Unborn in America* на студії RОН Linbury Studio та фестивалі "Vault"; «Олександрія» в театрі "Yard", а також нові вистави для оперної трупи "Mahogany Opera Group" та молодіжної трупи Англійської національної опери. У рамках гранту міжнародної мобільності Culture Bridges разом з групою молодих українських акторів Пітер створив сайт-специфік виставу «Хуліган» в Мистецькому Арсеналі. Режисер розповідає історію проекту.

Я розпочав творчу співпрацю з групою молодих акторів в Україні в 2016 році, коли взяв участь у резиденції ETC на Гогольфесті та працював як співрежисер з Катариною Шенк (Німеччина). Ми продовжили колаборацію наступного року та поставили спектакль під назвою «Як не можеш знайти партнера, скористайся дерев'яним стільцем» / *If You Can't Find a Partner Use a Wooden Chair*, яку було показано на 10-му ювілейному Гогольфесті. Мене все це надихнуло, бо мені сподобалася робота акторів, і було дуже цікаво те, як вони посилаються на радянський кінематограф, на сюрреалізм, живопис, музику тощо. Вони видалися мені більш відкритими та вільними, ніж чимало акторів у Великій Британії.

Після успіху, який вистава мала в Києві, у грудні 2017 року берлінський театр "Deutsches Theatre" та ETC запросили нас поставити нову виставу під назвою «Кажу я вам: ми мусимо вмерти» / *I Tell You We Must Die*. Третій рік нашої міжнародної співпраці означився гастрольною виставою «Транзит» / *Tranzyt*. Ми повезли її на гастролі по Україні, а потім адаптували до приміщення театру «Дах», де відбулася низка показів.

Коли робота над «Транзитом» добігала кінця, я розумів, що хочу спробувати щось нове: сполучити мій досвід в музичному театрі та бажання розпочати новий проект в Києві. Я прагнув повернутися до того, з чого починалася моя робота в Україні, а саме обігрувати масштабні індустріальні приміщення. Мені хотілося зібрати трупу з тих молодих акторів та розширити колектив. А потім ми знайшли тему.

Peter Cant, the director

Семен Кислий розповів, що в підлітковому віці він був футбольним хуліганом. Я був вражений, бо знав його як хлопця надзвичайно культурного, з поетичним світосприйняттям. А виявилось, що в ті самі часи, коли він бився з пацанами із ворожих команд по лісах на околицях Харкова, він навчався у школі мистецтв та вже почав здобувати славу як талановитий молодий актор. Тобто він вів таке собі подвійне життя, мене зацікавило це протиріччя, бо воно виразно проявляється у світлі таких театральних тем як акторство у побутовому житті та маски, які ми вдягаємо у суспільстві. Водночас, мені хотілося попрацювати з цією бійцівською енергією. У наші часи вона виявляється в тому, що до політики повертається племінне мислення, а Європою ширяться популістські рухи. І я подумав, що ми могли дослідити ці теми через історію молодика, якому доводилося щодня складати свій образ ворога, коли він ходив на бійки до лісу.

Так постав сюжет і я почав шукати людей, з ким можна було його втілити, а також велике приміщення. Тоді Анна Бубнова з Британської Ради познайомила мене з Настею Гайшенець, яка вела Лабораторію театрального мистецтва «Другий поверх» в Мистецькому Арсеналі. Я прийшов туди у вечірній час і був у захопленні. Я також шукав міф, з яким можна було пов'язати сюжет про хулігана, і з пам'яті виринув «Втрачений рай» Джона Мільтона. У тій п'єсі сатана діє як своєрідний герой: він повстає проти Бога, котрого вважає тираном, але звісно, терпить поразку та опиняється в пеклі. Я побачив там змістові нашарування та паралелі, спільні з українським суспільством та революцією, і прагнення до непокори, аби випробувати межі своїх можливостей. Тож я одразу подумав про колаж з янголів-революціонерів та хуліганів.

Мені знадобилася підтримка, і я подав заявку на грант мобільності від Culture Bridges. Я мав приїхати до України на резиденцію впродовж 16 днів, щоб поставити та відіграти новий театральний твір за методом спільної постановки (devised theatre), який був би представлений як робоча версія у форматі однієї генеральної репетиції та двох вистав.

У Мистецькому Арсеналі ми хотіли створити глядачам умови для особливого переживання, це була б мандрівка крізь захід сонця в ніч. Ми не мали сценарію, було лише кілька ідей та колектив надзвичайних митців, яким я цілковито довіряв. Ще я запросив прекрасну композиторку з Великої Британії, Джессіку Маріон-Девіс. Вона приїхала до нас на п'ять днів, навчала технікам хорового співу та допомагала музично оформити виставу живим виконанням радянських та сучасних естрадних пісень. Отже, я хотів максимально скористатися підтримкою моєї подорожі до Києва в рамках Culture Bridges, щоб вибудувати набагато ширший, амбітніший проект. До проекту також долучилися художниця по звуку Олеся Оникієнко, художниця по світлу Наталка Перчишина та дизайнер костюмів Павел Курашкін. Чимало людей одразу сильно повірили в цей проект. Чимось їм озвалася наша тема, а може й наш робочий процес, націлений на якомога більш горизонтальну структуру усієї театральної трупи, що давало нам змогу бути разом та чесно по-мистецьки спілкуватися між собою.

Ми працювали у колективному співавторстві. Впродовж трьох днів лише співали поп-пісень і міркували про те, яким чином вони можуть обрамити певні моменти вистави. Будували драматургію виключно на архітектурі, бо слідували за природнім освітленням. Я думав, що вистава триватиме годину, але завдяки музиці вона розрослася та перетворилася на 90-хвилинний спектакль. «Хуліган» містить у собі дуже різні музичні стилі та поліфонічний ефект завдяки акустиці нашої локації. У виставі звучать українська, російська та англійська мови. Чимало текстів актори створили самі.

16 липня ми вперше провели прогін вистави у присутності запрошених гостей на заході сонця, що допомогло нам протестувати, яким чином іде рух глядачів через простір. Прийшло більше сотні людей, і оце таки був виклик! Ми відіграли перший відкритий показ 17 липня на заході сонця, а останній відкритий показ – наступного дня, після заходу сонця. Мені подобалося, що умови показу мінялися, і щоразу коли ми виступали, атмосфера була цілковито новою. На першу виставу прийшла знімальна група Відкритого театру. Вони вели живу трансляцію з трьох камер.

Особисто мене надихає Київ та бурхливе творче життя, яке там постає: відверте, безстрашне та авантюрне, з величезним спектром талановитих митців. Тому я й хотів там працювати, навчатися від цих людей, і тому я хочу, аби моя участь у цьому житті тривала довго. Втім в Україні не дуже добре знають про іммерсивну та інтерактивну моделі театру, а також про метод спільної постановки (devised theatre). Тож я хотів заохотити молодих театральних діячів та артистів перейняти нові методи роботи в нетрадиційних приміщеннях, щоб вони зрозуміли, що насправді, вони мають ширші мистецькі можливості, аніж загалом по Європі, де такі ефектні локації або недоступні, або повністю відремонтовані. Це – чудовий час для нововведень, чудовий час, щоб ставити в Україні нові роботи, ідеальний момент для того, аби практикувати нашу методику – заходити у певний простір та створювати там унікальні вистави. Питання в тому, як зробити фінансування більш доступним для незалежних театральних діячів, і яким чином вибудувати зв'язки з міжнародними фондами, які теж можуть долучатися та підтримувати таку роботу.

Можливість показати свою роботу в Мистецькому Арсеналі, на цій міжнародно визнаній платформі, надзвичайно допомогла мені в плані кар'єри, бо моя робота таким чином стала помітною. А співпраця з цими артистами підвела мене до глибоких внутрішніх перетворень.

Вільний стиль роботи, який я набув у цьому проекті, я можу безпосередньо перенести на свою поточну роботу у Великій Британії, а саме – з групами спільнот та молодими людьми в опері. Я можу користатися тими самими техніками спільної постановки (devising), які я розробив тут. А також горизонтальною структурою, щоб надихати тих, кого ведеш за собою, та довіряти їм.

← ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Вистава «Hooligan». OpenTheatre - театр онлайн.

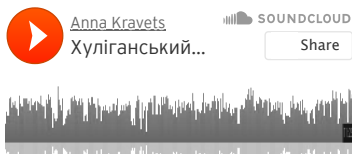
Нам виділили невеличкий бюджет від Culture Bridges на реквізит та костюми. Але ми хотіли, щоб меблів було якомога менше, адже задача була така, щоб люди побачили простір, відчули його та пропускали крізь свою власну уяву кожну дію. Таким чином глядачі ставали співтворцями ілюзії. У просторі вистави ми начепили завісу, де прорізали отвір, утворивши наче кіноекран. Відтак глядачі дивилися на простір Мистецького Арсеналу так, ніби то показувався фільм чи картина. Потім глядачів запрошували переступити через екран та піти за персонажами. Уся вистава йде в стилі «променад»: вона іммерсивна та інтерактивна. Глядачі та актори жодної миті не стоять на місці. Це подорож.

Великою мірою задоволення від роботи в Києві було пов'язане з мовними експериментами. Моя попередня освіта й досвід стосувалися написання текстів, а тут я відчув нову свободу від того, що відійшов від традиційної схеми написання авторського сценарію нової п'єси. Ми працювали з текстом, складаючи його, як колаж, із різних джерел. Ми переплітали поезію Мільтона та моє інтерв'ю з Семеном про його життя, додавали чимало уривків з інших авторів, тексти поп-пісень Мадонни тощо. У британському театрі основним митцем вважається сценарист, а в німецькому – режисер. Мені було цікаво, яким чином можна ставити текст на одному рівні з музикою та зображенням. Сприймати виставу та отримувати від неї задоволення можна на різних рівнях.

Проект триває. За два тижні ми вибудували цей проект з нуля, тож не було часу для того, що я називаю періодом справжніх репетицій. А це означає, що репетиції та прем'єра ще мають відбутися. Але тепер ми знаємо, що на виставу є справжній попит. І сподіваємося капіталізувати той ажіотаж, який викликав «Хуліган». У жовтні цього року ми проводили подію на честь спектаклю: то була презентація, короткий показ та вечірка. Це відбувалося у підземному приміщенні у Куренівському палаці. Прийшло багато людей, в тому числі гості з Українського інституту, Гете-інституту та Британської Ради. А також багато зацікавлених людей, які не бачили вистави, але чули про неї. Ми налаштовані навесні провести репетиції «Хулігана» в рамках кількох резиденцій, а потім сподіваємося провести низку показів в Мистецькому Арсеналі. Ми б також хотіли повезти виставу на українські та міжнародні гастролі.

Крім того, ми плануємо провести контекстну програму, пов'язану з нашою роботою. Зараз шукаємо локації по всій Україні та партнерів, які можуть підтримати нашу роботу. Шукаємо людей, які допоможуть нам спланувати проект наперед та допоможуть нашому колективу у майбутньому зростанні.

Cookie policy

Фото: Мерієн Моурі, Кирило Прядко, Катерина Андрієнко
Відео: Відкритий Театр